

Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation

SIKO VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2025

SIKO syfte och mål

SIKO arbetar på bred front för en levande skärgård där det går att leva, bo och verka året-runt och med tillgång till fungerande samhällsservice. En levande skärgård är beroende av bofasta skärgårdsbor, djurhållning och odling så att landskapet hålls öppet och levande.

SIKO:s kombinerade studiebesök/styrelsemöte på Brottö kulturresevat en solig dag i september. Foto: Åsa Norrman

Aktiviteter och projekt

Bostäder på öarna

Högt prioriterat i arbetet med skärgårdsutveckling är "Fler fastboende på öarna!". Att vända trenden från avfolkning till tillväxt bidrar till att lösa många av infrastrukturfrågorna för skärgården. Tillräckligt många barn för att förskola, skola och skolskjutsar kan planeras på ett bra sätt, bättre underlag för skärgårdstrafiken, året-runt öppna butiker, hemtjänst mm.

Att vara deltidboende eller fritidsboende har också betydligt bättre möjligheter att fungera på öar och i skärgårdar med en bofast befolkning – landskap och vägar hålls öppna, bryggor underhålls mm Listan kan göras lång på det som gynnas av ett stabilt befolkningsunderlag – det gäller att antalsmässigt hålla sig över den så kallade "tipping-point" där öar riskerar att mer eller mindre helt avfolkas.

Värmdö kommun har i sitt "Skärgårdspaket" lyssnat på de lokala krafterna vilket resulterat i markanvisning på Svartsö och Möja för att bygga bostäder som främjar permanentboende. Markanvisningen, en inbjudan till exploatörer att lämna anbud är numera klar med anvisad entreprenör, för närvarande pågår detaljplane-arbete. Det är SIKO:s medlemsföreningar – Svartsörådet och Möjaskärgårdens företagarförening – som initierat och fungerar som "motor" i projekten.

Bilden till höger visar ö-turnén som Värmdös nya kommundirektör Victoria Callenmark genomförde under två dygn i maj 2025 till kommunens fem kärnöar.

Foto: Fotokollage Värmdö kommun.

Post – och paketservice till öarna

För närvarande har Arholma, Tjockö, Ingmarsö, Svartsö, Möja, Sandhamn, Runmarö, Nämdö, och Utö paketservice i respektive livsmedelsbutiker (dock inte från alla distributörer). Paketutlämning på öarna kan också, i vissa områden i skärgården ske via Lantbrevbäring/Postbåt.

Ö-butiken, Tjockö (Handlar'n). Foto: Ö-butiken

Värmdö postbåt/lantbrevbäring

År 2024 genomfördes en negativ utveckling avseende medicinleveranser till öarna – Post Nord och Apoteket började tillämpa existerande regelverk på nytt sätt, vilket resulterade i avveckling av tjänsten Apoteksombud hos Skärgårdshandlarna samt leveranser av mediciner som kräver förvaring i kontrollerad temperatur.

Apoteksvaror och medicin är alltså inte längre tillgängliga i skärgården genom Apoteksombud hos Skärgårdshandlarna. En stor försämring, som det finns viss politisk vilja att förändra, dock utan resultat under 2024 och 2025. SIKO fortsätter att driva och bevaka frågan.

Sjötrafik

SIKO har ett samarbetsavtal med Skärgårdens trafikantförening, där två SIKO-representanter sitter i styrelsen.

SIKO och Skärgårdens trafikantförening har kontinuerligt möten med Regionens politiker och Trafikförvaltningens tjänstepersoner, där prioriteringar och synpunkter gällande skärgårdstrafiken diskuteras. Aktuella frågor är:

- förnyelse av fartygsflottan / linjenätet, miljö, tillgänglighet
- taxeöversynen
- bättre trafikledning, tillgänglig och oberoende av operatörer
- resursbehovet för underhåll av skärgårdens trafikbryggor
- trafikantinformation, vad WÅAB erbjuder
- basturistor
- samordning sjö- och landtrafik
- den stängda terminalen på Strömkajen
- en levande skärgård, det övergripande målet

Under 2024 förändrade Trafikförvaltningen regelsystemet i ett antal småfrågor, som dock påverkar boendet i skärgården – utvärdering pågår fr o m 2025 enligt Trafikförvaltningen och kanske får vi se en återgång till tidigare väl fungerande rutiner. SIKO fortsätter bevaka frågan gällande transport av matkassar.

Transport av matkassar mellan öar utan fast landförbindelse. I Mellanskärgården finns fyra ö-butiker som av tradition kunnat skicka matkassar med ordinarie Waxholmsbåtturer under lågsäsong till boende på öar (butikerna finns på Möja, Ingmarsö, Svartsö och Runmarö). Den mat som transporteras har redan betalats frakt för när den skickades till ö-butikerna. Nu har avgifter införts, frakstöd kan utgå men kräver administration och detta mot en mycket oklar, för att inte säga obefintlig, besparingspotential för Regionen.

Runmarö lanthandel med e-handel i egen regi. Foto: Tempo Runmarö

Ekosystembaserad havsförvaltning

SIKO medverkar i Länsstyrelsens projekt som under år 2023 startade under namnet *Pilot Stockholms skärgård* på uppdrag av Havs- och Vattenmyndigheten. Länsstyrelsen i Stockholms län ingår numera i Ekosystembaserad havsförvaltning under namnet *Stockholms skärgård* i Östersjön tillsammans med *Södra Bottenhavet* samt *8+ffjordar* på västkusten. SIKO deltar i arbetsgruppen *Marint skydd och fritidsbåtar* men även övergripande i flera arbetsgrupper, ur ett öbo-perspektiv i Stockholms skärgård.

Skärgårdsstiftelsen

Skärgårdsstiftelsens ändamål är enligt 2 § i stadgarna att med donerade och förvärvade fastigheter som grund verka för att bevara Stockholms skärgårds egenart, naturvärden och landskapsbild och samtidigt främja utvecklingen av friluftsliv, kultur, rekreation och turism med beaktande av den bofasta befolkningens intressen.

Styrelsen består av femton ledamöter och femton suppleanter. Regionen utser åtta ledamöter, Stockholms kommun fem och sedan delar Haninge, Norrtälje, Nynäshamn, Vaxholm, Värmdö och Österåker på tre platser. Styrelsen har ett arbetsutskott (AU) med tre ledamöter från Regionen två Stockholms kommun. Styrelsens beslutsprotokoll finns tillgängliga på stiftelsens hemsida.

Styrelsen får men behöver inte adjungera åtta ledamöter utan beslutsrätt från intressegrupper för och i skärgården. SIKO har två adjungerade ledamöter övriga är WWF, Stockholms Mälarens Båtförbund, Stockholms läns Hembygdsförbund och Friluftsfrämjandet.

SIKO har deltagit i de fyra styrelsemöten som hållits varav ett heldagsmöte på Gålö. Vi har även bjudits in och deltagit vid ett möte med de andra adjungerade ledamöterna tillsammans med delar av stiftelsens AU angående de adjungerades roll i styrelsen. Vi har fortsatt att lyfta frågorna om vikten av lokal förankring och delaktighet i arbetet på lokal nivå, vikten av att arrendegårdarna är i drift och att växling mellan gamla och nya arrendator sker på ett smidigt sätt för båda parter, något som visat sig vara en tydlig brist vad gäller Västergården på Hjälmö.

SIKO har även poängterat att gårdarna är olika och att förhållandena skiftar mellan öarna och att det är viktigt att stiftelsen tar hänsyn och anpassar arrendet beroende på alla olika förutsättningar. I anledning av ökat besöksstryck och regionens målsättning att ytterligare öka tillströmning av turister har vi pekat på behovet av tillsyn i skärgården, särskilt under högsäsong för att till exempel förhindra markbränder, genom kontakt med turister i förebyggande syfte. Vi har understrukit att naturvärden är en grundläggande förutsättning för att stiftelsen ska uppfylla sitt ändamål att **bevara Stockholms skärgårds egenart, naturvärden och landskapsbild**. Eftersom finansieringen från regionen, enligt stiftelsen, inte täcker behoven har vi understrukit att de grundläggande funktionerna måste vara prioriterade, dvs SIKO menar att främjande av turism inte bör vara i fokus innan andra behov är uppfyllda. Vi har understrukit att det är viktigt att ge information till omringboende innan beslut tas i frågor som kan komma att påverka till exempel genom att de kan leda till en ökad genomströmning av besökare.

Samarbete med Södertörns Högskola

SIKO har i samarbete med SRF (Skärgårdarnas riksförbund) ett etablerat samarbete med Södertörns högskola.

En forskarkonferens för skärgårdsfrågor genomfördes på Södertörns högskola i mars 2025.

Ett nytt doktorandprojekt undersöker nu hållbar utveckling i skärgården - hållbar utveckling och att stärka fältet ö-forskning står i fokus för det tillsatta doktorandprojektet vid Södertörns högskola.

Pia Prost, doktorand i företagsekonomi, hoppas att hennes forskning ska bidra med kunskap om hållbarhet och resiliens som gynnar samhället i stort.

Samarbete med Skärgårdens trafikantförening

SIKO har ett samarbetsavtal med Skärgårdens trafikantförening i specifika sjötrafikfrågor.

(Se under rubriken Sjötrafik på föregående sida).

Norrtälje kommun berättar om sin bryggplan på Trafikantföreningens Bryggråd i oktober 2025.

Foto: Nilla Söderqvist

Hållbar skärgårdsutveckling

I Nämdöskärgården invigdes under 2025 en **Nationalpark**, Sveriges 31:a nationalpark och den första marina nationalparken i Östersjön. Positivt är att denna unika skärgårdsmiljö görs tillgänglig för besökare samt även de resurser som nu finns för tillsyn och bevarande av miljön. Samtidigt finns en oro för ökat slitage på natur- och djurliv. SIKO arbetar för att stödja dialog med lokalbefolkningen.

Invi gningen av Nämdöskärgårdens nationalpark på Bullerö. Foto: Ylva Bergman

Även förberedande arbete för etablering av ett **biosfärområde** i Nämdöskärgården fortgår. Nuvarande utformning har inte blivit godkänd då området uppfattades som för litet. SIKO följer noga utvecklingen genom den lokala medlemsföreningen och organisationen Nämdö Green Archipelago.

DUMPA INTE!

Under året som gick blev det känt att Stockholms stad hade planer på att dumpa förorenade muddermassor från projektet Norra Djurgårdsstaden i Kanholmsfjärden. Massorna innehåller bland annat arsenik, kvicksilver och bly. Planerna utlöste starka protester, i synnerhet från boende och sommarhusägare i området runt fjärden. Även SIKO, och framför allt SIKO:s medlemsföreningar, var också med och protesterade, bland annat med debattartiklar och skrivelser.

En båtdemonstration med hundratals små och stora farkoster på Kanholmsfjärden hölls lördagen den 13 september 2025 för att protestera.

Trots att Stockholms stad hävdade att massorna inte är skadliga än den befintliga botten pausade staden redan i augusti planerna för att utreda alternativa, mer hållbara metoder för hantering, med tanke på de långsiktiga miljökonsekvenserna och det starka motståndet. I mitten av oktober kom sedan beskedet att politikerna hade lyssnat på protesterna och drog tillbaka förslaget om dumpningen. För denna gång åtminstone.

Foto: Sajten Rädda Kanholmsfjärden

SIKO remissvar under 2025

- Trafikförändringar i SL- och WÅAB-trafiken 2025/2026 (T26) i samarbete med Skärgårdens trafikantförening.
- Yttrande till Mark- och Miljödomstolen (Nacka tingsrätt) gällande Stockholms stads dumpning av muddringsmassor i Kanholmsfjärden.
- Granskningsyttrande över förslag till ny Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen
- Yttrande över "Remiss av promemorian Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten"

SIKO:s forum för påverkan och samarbete

SIKO medverkar löpande i verksamheten i forum och organisationer nedan:

- Regionala skärgårdsrådet (Region Stockholm)
- Exekutivkommittén (Länsstyrelsen)
- Skärgårdarnas Riksförbund (SRF)
- LEADER Stockholmsbygd
- Amf1 skärgårdsråd
- Värmdö kommuns skärgårdsråd
- Norrtälje kommuns skärgårdsråd
- Haninge kommuns skärgårdsråd (Skärgårdsgruppen)
- Svealands Kustvattenvårdsförbund
- Pilot Stockholms skärgård, EBHF (HaV, Länsstyrelsen)

Några viktiga SRF aktiviteter under 2025 att särskilt lyfta fram och som SIKO medverkat i:

Skärgårdsriksdag med SRF, onsdag 5 mars 2025: Skärgårdarnas Riksförbund i samarbete med Tillväxtverket och Region Stockholm samt

SRF Representantskapsmöte på Rävsten i Roslagen 17–19 oktober

Detaljerad information om de möten som SIKO deltagit i under året finns under rapporter på SIKO-sajten:

http://www.siko.org.se/blog_69.html

Möten 2025 finns även på SIKO-sajtens kalendarium som pdf, **2025 kalendarium:**

http://www.siko.org.se/text2_42.html

SIKO:s projekt

SIKO driver delar av sitt arbete i projektform. Beroende på omvärldsfaktorer drivs projekten ibland mer intensivt och blir ibland vilande.

Som ett exempel kan nämnas att SIKO har ett påbörjat projekt rörande "ökad direktdemokrati – lokalt medbestämmande" inspirerat av den så kallade Svåganmodellen (ett exempel på lokal styrning av kommunal verksamhet inom Hudiksvalls kommun).

Styrelsens möten 2025

- Styrelsen har under året haft 8 protokollförda möten.
7 möten digitalt samt
1 fysiskt möte:
Heldag på Brottö den 26 september, styrelsemöte inkl. visning av lantbruket och lunch.
Brottö skärgårds-jordbruk utsågs av Länsstyrelsen i Stockholm till kulturresevat år 2004 och var då det första kulturresevatet som inrättades i länet.
- Arbetsutskottet har under året haft 6 protokollförda digitala möten.

SIKO medlemsmöten 2025

Årsmöte

Hölls fysiskt lördagen den 7 mars.

Ekonomi

Årets resultat och balansräkning redovisas i separat bilaga.

SIKO:s styrelse och funktionärer 2025, efter årsmötet 7/3 2025

Ordförande Gunilla Söderqvist, Nämdö (Nämdö Hembygdsförening)

Vice ordförande Monica Pettersson (Mojaskärgårdens företagarförening)

Sekreterare Britt Fogelström, Möja (Mojaskärgårdens Företagarförening)

Kassör Bo Gesslein, Löparö (Blidö-Frötuna Skärgårdsförening)

Ledamöter

Björn Öberg, Landsort (Landsorts Sjö- och Miljö Centrum)

Martin Hinders, Svartsö (Svartsörådet)

Peter Nord, Utö (Utö Kontakt- och Intresseförening)

Åsa Norrman, (Karklö)

Ersättare i styrelsen

Sofia Söderman, Söderöra (Blidö-Frötuna Skärgårdsförening)

Styrelsens arbetsutskott 2025

Gunilla Söderqvist, ordförande

Bo Gesslein, kassör samt adjungerad till Skärgårdsstiftelsens styrelse

Britt Fogelström, sekreterare

Monica Pettersson, v ordf

Åsa Norrman, remissyttranden samt adjungerad till Skärgårdsstiftelsens styrelse

Revisorer

Urban Gunnarsson, Norrtälje

Sture Malmgren, ersättare

Valberedning

Sune Fogelström (Möja), sammankallande

Lasse Berglund (norra skärgården)

Medlemsföreningar

1. Björkö Arholma Skärgårdsförening	2. Blidö-Frötuna Skärgårdsförening
3. Dalarö företagarförening	4. Föreningen Ornöborna
5. Husarö företags- och intresseförening	6. Landsorts Sjö och Miljö Centrum
7. Mojaskärgårdens Företagarförening	8. Nämdö Hembygdsförening
9. Runmarö Intresseförening	10. Skärgårdshandlarna
11. Stavsuddaskärgårdens Intresseförening	12. Svartsörådet
13. Utö företagarförening	14. Utö Kontakt- och Intresseförening

Skärgården 2026-02-24, digital signering

Gunilla Söderqvist

Monica Pettersson

Britt Fogelström

Bosse Gesslein

Martin Hinders

Björn Öberg

Peter Nord

Åsa Norrman